

Proč není právo v souladu s morálkou?

prolibertate.cz/2022/08/poucna-odpoved-na-dotaz-tazatelky-tykajici-se-vztahu-moraliky-a-prava

K otázce tazatelky týkající se vztahu morálky a práva

V prvním ročníku každé právnické fakulty se vyučuje velice pravdivá poučka, že **morálka a spravedlnost nejsou podmnožinami práva**, a to z jednoho prostého důvodu. **Právo je objektivní množina pravidel**, která by měla být každému jasná (píši měla být, protože v poslední době se i na toto pravidlo poněkud zapomíná). Zatímco **morálka a pocit spravedlnosti vždy bude záviset jen na momentálním rozpoložení psychiky člověka**. Je to **subjektivní pocit**.

Vždy se bude jedna strana sporu domnívat, že rozhodnutí je nespravedlivé, a druhá, že je naopak spravedlivé. Na základě těchto veličin není možné právní spory rozhodovat. Také z toho důvodu Listina základních práv a svobod obsahuje limitu, že **povinnosti lze ukládat jen zákonem**. To je základní podstata **svobodné společnosti**. Ve chvíli, kdy bychom připustili, aby povinnosti byly lidem ukládány na základě morálního přesvědčení nebo pocitu spravedlnosti, byla by společnost a její svoboda odkázána na

momentální vnímání světa těmi, kteří rozhodují o tom, co je a co není správné. Společnost by žila v nejistotě, lidově řečeno, byla by odkázána na to, jak se zrovna ta která autorita vyspí.

Proto je nutné se při řešení jakékoli krize vrátit k **absolutnímu respektu k právu a jím nastaveným mantinelům k ochraně jednotlivce. Solidarita a zodpovědnost jsou morálními hodnotami**, které mají ve společnosti pochopitelně své místo, ale pouze ve vztahu mezi lidmi navzájem. **Člověk vůči jinému člověku není v postavení nadřazeném a lidé si nemohou navzájem pravidla diktovat. Základní práva a povinnosti jsou stanoveny zákonem**, ale vzhledem k tomu, že stát nemůže regulovat celý lidský život, vzájemné soužití lidí regulují z valné části právě hodnoty morálky.

Ve vztahu stát vs. občan morálka své místo nemá, neboť vliv státu na život občana je striktně limitován právě právními normami, které stát nesmí v žádném případě překročit. Tím má být zaručena ochrana práv a svobod každého jednotlivce.

To, co se dělo v uplynulých dvou (již téměř třech) letech, ale právě tento princip zcela popíralo. Představitelé státu ukládali povinnosti občanům na základě svých pocitů a dojmů, bez ohledu na to, zda jejich postup byl nebo nebyl v souladu s právem, a svůj přístup odůvodňovali právě těmi morálními podkapitolami, na které se z pozice státu nesmí v žádném případě spoléhat. Morální hodnoty nelze vynucovat z pozice státní moci. Pokud se někdo ze své subjektivní pozice domnívá, že je chování jiného v rozporu s morálními pravidly, je jeho právem se v tomto smyslu vyjádřit a třeba i svojí autoritou působit na chování ostatních. To je jeho právo, opět zaručené Listinou. A stejné právo mají ostatní, ovlivnit se nenechat. V tom spatřuji **podstatu svobodné společnosti, na rozdíl od společností totalitních, kdy právě authority určovaly, co si mají lidé myslet, jak se chovat a co je správné a jakoukoli odchylku od oficiálního názoru trestali.**

Mgr. Ondřej Svoboda

místopředseda Pro Libertate a pověřený místopředseda Odborové organizace Pro Libertate.